

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (مقدمه)

استعمال حقیقی و مجازی

جلسه ۱۵

استاد جیدی

انواع استعمال:

استعمال صحیح: لفظ یا حقیقتاً در آن وضع شده باشد و یا مناسبتی با معنای موضوع له داشته باشد.

استعمال غلط: لفظ در هیچ معنایی وضع نشده و مناسبتی با موضوع له نداشته باشد.

انواع استعمال صحیح:

الف: استعمال حقیقی ب: استعمال مجازی

اصولیین اتفاق دارند که استعمال لفظ در معنای مجازی صحیح است.

استعمال لفظ در معنای مجازی تابع اراده متکلم و اجازه واضع می باشد.

مشهور اصولیین متقدم: استعمال لفظ در معنای مجازی، تابع اجازه واضع می باشد. در این صورت وضع

نوعی می باشد.

مشهور اصولیین متأخر: استعمال لفظ در معنای مجازی، تابع اراده متکلم می باشد.

نظر مرحوم مصنف با قول اصولیین متأخر موافق است.

دلیل موافقت با نظر دوم: هر جا ذوق انسان لفظ را در معنای صحیحش به کار ببرد درست است. مثلاً لفظ

اسد را برای انسان شجاع درست می داند صحیح است؛ ولی اگر برای کسی که دهان بد بو دارد، ذوق

نمی پذیرد که او را اسد بنامند.

دلالت

مرکز مجاز امام صادق (ع)

دلالت تابع اراده است.

اقسام دلالت: ۱. عقلیه ۲. طبعیه ۳. وضعیه (الف: لفظیه ب: غیر لفظیه)

اقسام دلالت وضعیه لفظیه:

۱. تصویری: به محض شنیدن لفظ، معنای حقیقی آن به ذهن برسد. در این دلالت به علم داشتن و

شنیدن لفظ نیازمندیم.

۲. تصدیقیه: لفظ بر معنایی دلالت می‌کند که مراد متکلم باشد.

در این دلالت به چهار چیز نیاز داریم:

۱. متکلم در مقام بیان باشد.

۲. متکلم جدی باشد.

۳. متکلم معنای لفظ را قصد کرده و از آن آگاه است.

۴. قرینه‌ای بر خلاف معنای موضوع له در کار نباشد.